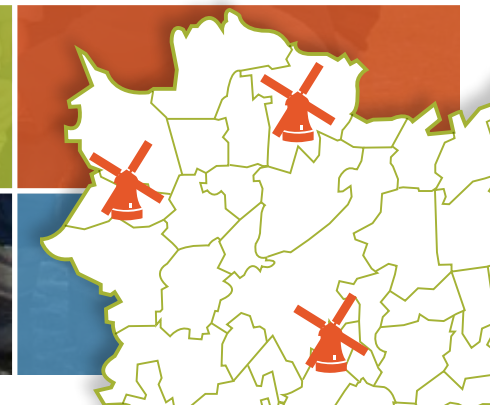




Malende molens

Erfgoed dat leeft verdwijnt niet



Woordje vooraf



inhoud

Molens moeten malen.....	3
De eerste windmolens.....	4
Schelderomolen	5
De Stenen Molen	6
Pietendriesmolen.....	7
 Het leven van de molenaar.....	8
 Spreekwoorden over molens	10
 Sint-Victor.....	11
 Wat zegt de molen	12
Molentermen	14
 Molenfietsroutes.....	14

 = interessant voor kinderen

Malende molens bieden ons de kans om de oude windmolens te beschermen die Oost-Vlaanderen nog rijk is. Maar molens hebben ook een maatschappelijke functie, anders worden we binnen enkele jaren geconfronteerd met wegwijnende molens, ruïnes van molenrompen en het verdwijnen van essentieel Vlaams erfgoed.

Regionaal toerisme biedt de nog bestaande molens in onze provincie kansen en uitdagingen. Ons fietsnetwerk kreeg de Vlaming massaal op straat. Het fietsen van knooppunt naar knooppunt is een echte rage en de kwaliteit van de Oost-Vlaamse fietsnetwerken slaat aan, want er werden sinds 2006 al meer dan 200.000 kaarten aan de man gebracht, een succes. De molens kunnen van deze dynamiek profiteren.

Zeg nu zelf. Je fietst door het Drongengoedbos, en even verder aan een prachtig romantisch plekje bots je op de Pietendriesmolen in Knesselare! Da's toch puur genieten? Na een bezoek aan de molen kun je in de nabijgelegen Drongengoedhoeve terecht voor een lekker pannenkoek, een Oost-Vlaamse jenever of een goede kop koffie.. Ander voorbeeld. Het prachtige

dorp Ertvelde. Heerlijk om toeven is het daar. Even buiten het dorp op weg naar de Stoepekapel, stuit je op één van de mooiste molensites van Vlaanderen. De Stenen Molen in Ertvelde is een exemplaar uit het boekje. Volledig hersteld en opnieuw in dienst gesteld door de molenaar. Op de molensite bevindt zich nog iets unieks: een rosmolen. In windstille of te stormachtige periodes kon men op deze molensite gewoon verder malen dankzij de hulp van een paard. Zo moest de molenaar geen honger lijden. Een beetje meer naar het zuiden, richting Gent vind je in Schelderode, een deelgemeente van Merelbeke, een prachtige molen die ver boven alles en iedereen uittoert. Vanuit de schaduw van deze *Witte Wachter* kun je sinds kort de prachtige omgeving ontdekken via het recente fietsknooppuntennetwerk.

Vele molenaars stellen zich de vraag hoe ze als particulier hun unieke erfgoed en omgeving in leven kunnen houden. Dergelijke knelpunten, daar moeten we als toeristische koepel samen met de molenaar durven over nadenken. Want dergelijke sites zijn een toeristische trekpleister voor iedere gemeente.

Enthousiast investeren in toerisme stimuleert de lokale economie, duurzaam en mét respect voor ons roerend en onroerend erfgoed. Deze manier van werken vergt veel inzet, samenwerking en creativiteit. Maar de resultaten mogen er zijn. Kijk maar wat de fietsnetwerken en de vernieuwde websites van Toerisme Oost-Vlaanderen en de regio's al teweeg brachten. En aan die weg tinnert onze provincie vastberaden verder.

Eddy Couckuyt, bevoegd voor toerisme

Molens moeten malen, anders komen ze tot stilstand met hun ondergang als onvermijdelijke gevolg. Vanuit die gedachte sloegen elf partners, onder coördinatie van het Plattelandscentrum Meetjesland vzw, de handen in elkaar voor het PDPO II-project Malende Molens: operationaliseren en uitbouwen toeristisch potentieel.



Molens moeten malen, anders vallen ze stil

De Pietendriesmolen uit Knesselare, de Schelderomolen uit Merelbeke en de Steenen Molen uit Ertvelde stapten mee in het project en willen, als malende molens, een voorbeeld stellen voor andere molens in de regio. Dankzij dit project werden de nodige kleine herstellingswerken uitgevoerd en zijn er toeristisch-recreatieve activiteiten uitgewerkt rond de molens. Tevens werden er molenroutes ontwikkeld en konden molenaars hun kennis over veiligheid, granen en hygiëne uitbreiden via twee cursussen.

Bovendien is er vanaf eind 2009 de mogelijkheid om speltbrood te kopen doordat

dit oude graangewas opnieuw werd ingezaaid. Naast bovenstaande activiteiten is in het project *Malende Molens* ook een deellijk rond tewerkstelling opgenomen. Door de inzet van personen via sociale tewerkstelling werd een kern van werknemers uit de sociale economie samengesteld die instonden voor kleine herstellingswerken.

Uiteindelijk werd ook deze handige brochure ontwikkeld. Met dit handig pocketboekje kan je aan de slag om meer te weten te komen over de betrokken molens, het molenaarsleven, de levenswijsheden ontstaan door de molenwereld,...



informatie

Wil je meer informatie of denk je op een of andere manier te kunnen meewerken, neem dan gerust contact op met het:

PLATTELANDSCENTRUM MEETJESLAND

Leemweg 24 · 9980 Sint-Laureins

09/379 78 37 · info@plattelandscentrum.be



de eerste windmolens



Op het einde van de 12^{de} eeuw duiken voor het eerst in documenten windmolens op. Dat was in de West-Europese kuststreek. Meer bepaald in het graafschap Vlaanderen, Normandië en de kusten van Zuidoost-Engeland. Vanaf het begin van de 13^{de} eeuw worden de windmolenvermeldingen ontelbaar.

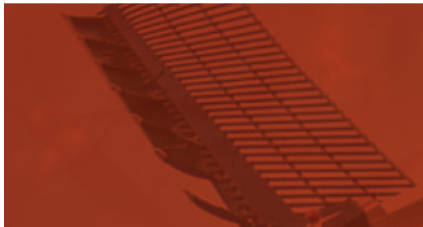
In Vlaanderen kwam als oudste windmolentype vooral de staakmolen (ook gekend als standaardmolen, standerdmolen of houten molen) voor. De eerste stenen molens, bovenkruiers, worden in het midden van de 13^{de} eeuw vermeld in Normandië. Op het einde van diezelfde eeuw vinden we ze terug in Engeland en pas later duiken ze op in het Middellandse Zeegebied. De indrukwekkende bovenkruiers, meestal in baksteen opgetrokken, dateren in Vlaanderen vrijwel allemaal uit de 19^{de} eeuw.



Vanaf het ontstaan werden molens beschouwd als economische werktuigen, maar kregen zij eveneens een bijzondere en belangrijke plaats in de rechtspraak en de fiscaliteit toebedeeld. De eerste windmolens waren eigendom van *heren*. De oprichting van een water- of windmolen vereiste immers een koninklijke vergunning. Het gebruik van wind en water was immers een koninklijk recht, maar werd in het kader van de feodaliteit al eens in leen gegeven: aan de graaf van Vlaanderen bijvoorbeeld die het verder beleende aan lagere heren, abdijen of steden. Zo had de Gentse Sint Pietersabdij veel molens in haar bezit en had tevens het recht op wind binnen een bepaalde gebiedsomschrijving. Hierdoor waren er regelmatig aanvaringen met de vorst.

Privépersonen konden geen molens oprichten, enkel kapitaalachtige heren, religieuze instellingen en steden. Zij verpachtten de molens aan een molenaar via een pacht-overeenkomst. De pacht bedroeg meestal 6 jaar en werd betaald in natura of in gangbare munt. Tussen eigenaar en molenaar werd een duidelijke afbakening van de wederzijdse rechten en plichten vastgesteld. Hieruit blijkt de bijzondere status van de molens.





Schelderomolen of Witte Wachter

De *Schelderomolen*, ook wel *Witte Wachter* genoemd, maalt op de hoek van de Molenstraat en de Burgemeester Van Cauwenberghestraat te Schelderode (Merelbeke). Op deze plaats stond oorspronkelijk een houten staakmolen, die rond 1830 eigendom was van Marcelin Van Hecke, een landbouwer te Baaigem. In 1869 huwde zijn dochter met Charles Van Cauwenberghe en vanaf dan behoorde de molen toe aan die familie.

In 1907 werd de verouderde en bouwvallige staakmolen afgebroken en vervangen door de *Schelderomolen*, een ronde stenen bergmolen. Daarmee werd ook meteen de laatste bovenkruier van Oost-Vlaanderen gebouwd. Hij werd opgetrokken uit hard gebakken stenen van de steenbakkerij van Charles Van Cauwenberghe. Kenmerkend is het vele gebruik van ijzer in het interieur, wat de recente bouw van de molen verraadt. Hij meet 17m vanaf de be-

gane grond en staat op een 3m hoge molenberg. De 2m hoge typisch Oost-Vlaamse kap wordt gekenmerkt door een rechte nok met symmetrische, schuin afhellende dakvleugels. In 1933 werd een maalderij met elektrische motor geplaatst zodat ook bij windstilte kan gemalen worden. In 1948 werd de windmolen zo uitgerust, dat hij ook elektrisch kon aangedreven worden. Van 1965 tot 1995 werkte hij echter niet meer op windkracht.

De gemeente Merelbeke kocht de molen aan en in 1991 werd hij samen met de omgeving beschermd. Wegens de slechte staat onderging de molen in 1995 een grondige maaltvaardige restauratie. Sinds 1996 werkt hij weer volledig op windenergie. Tot 2006 was Alex Hosdez vrijwillige molenaar. Nu wordt de molen in werking gehouden door Eric Ghyselincq, verantwoordelijke van de VVV in Merelbeke.



contact

Molenstraat · 9820 Schelderode (Merelbeke)

CONTACTPERSOON Eric Ghyselincq

09 210 32 84 (VVV-Merelbeke) · 0473 22 34 57

OPENINGSUREN Op molendagen en op afspraak

de Stenen Molen



contact

Stenen Molenstraat 21 · 9940 Ertvelde (Evergem)

MOLENAAR Johan Van Holle

0485 13 90 83 · johan.van.holle@telenet.be

OPENINGSUREN afspraak, molen- en monumentendagen

De *Stenen Molen* werd in 1798 opgetrokken in de Stenenmolenstraat, op ca. 600m ten noorden van de kerk van Ertvelde (Evergem). In de nabijheid werd ook een *rosmolen* gebouwd. De huidige molenaar verwierf de molen in 1980. Na de restauratie, die in 1985 ten einde liep, is de molen maalvaardig en regelmatig in bedrijf. Molenaar Johan van Holle besloot namelijk de gerestaureerde molen in te schakelen in een ambachtelijk muldersbedrijf.

Het betreft een eerder kleine grondzeiler (type waarvan de zeilen van het gevlucht worden voorgelegd van op de grond). De paternoster-ring, waarop de kap draait, loopt op 40 olmen rollen. Met behulp van de gietijzeren kruilier wordt de kap met het gevlucht naar de wind *gekruid*.

De twee toegangsdeuren liggen in de noord-zuidas. Tijdens de laatste restauratie in 1985 werd de romp ca. 50cm verhoogd en werd tevens een in Vlaanderen tamelijk uitzonderlijk gevlucht met zogenaamde fokwieken aangebracht. Zo kon een groot deel van de windhinder, veroorzaakt door oprukken van de bebouwing, min of meer worden ondervangen. De staande as is ontkoppelbaar ten behoeve van een motoraandrijving van de steenkoppels. Er zijn twee steenkoppels. Verder is er een haverbreker, die elektrisch wordt aangedreven.

Met de *rosmolen*, die ook volledig werd hersteld, vormt de *Stenen Molen* op wereldvlak een uniek ambachtelijk molinologisch geheel.



Pietendries- molen

Op de grens van de deelgemeenten Knesselare, Aalter en Ursel, kan men in de Driesstraat, de "kleine" staakmolen Pietendriesmolen bewonderen. Deze werd gebouwd in 1804 en nam de plaats in van de vorige staakmolen, die in 1563 werd gebouwd.

Tot 1964 werd de Pietendriesmolen professioneel bemalen: toen door de 83-jarige legendarische molenaar Henri Taets. Net zoals overall geraakte de molen, eens buiten werking, in verval. In 1968 werd de molen als monument beschermd, om te voorkomen dat hij zou worden afgebroken. Maar zo laten staan had ook geen zin. Daarom kocht de gemeente Knesselare de molen aan in 1973, om hem te laten restaureren. De zeer pittoreske staakmolen werd voorzien van een zogenaamd geklinknageld gevluht.



Gelukkig kan men nu iedere vierde zondag van de maand de molen opnieuw zien draaien dankzij vrijwillige molenaar Amaat Degroote. Bij gelegenheden, zoals op molendagen, kan men ter plekke gemalen tarwemeel en tarwebloem aankopen.



contact

Pietendries · 9910 Knesselare

MOLENAAR Amaat Degroote

09 373 81 00 · 0476 86 34 63 · degroote.verdonck@telenet.be

OPENINGSUREN

Elke vierde zondag van de maand van 10 tot 16 u / molen en monumentendagen, op afspraak

het leven van een molenaar



Het oude muldersberoep is op sterven na dood. Sinds de jaren '50 van de 20^{ste} eeuw is de overheersing door de industriële maalterijen een feit. Voor die tijd behoorden molenaars-families dikwijls tot de betere klasse. Ze waren vaak eigenaar van hun molen en werkten als zelfstandige.

len molens draaiden, waren de molenaars in gilden georganiseerd en behoorden ze wel tot de beter betaalde middenklasse. Om deze status te bereiken, moest men de ladder van leerling, over knecht tot meester-molenaar opklimmen. Korenmolenaars werden betaald met een scheploon: ze mochten een afge-

De windmolen in het open vlakke land of op de heuvel, langzaam draaiend met de wind, of de tussen het groen verscholen watermolen met een klaterend waterrad: het zijn idyllische beelden. Maar wie is de man die de molen aan het draaien brengt? Bestaat er een doorsnee molenaar, door de eeuwen heen? En zijn er ook molenaarinnen die het malende gevaarte in bedwang kunnen houden?

Langer geleden, vanaf de middeleeuwen tot op het einde van de 18^{de} eeuw (Franse Revolutie) lag de werksituatie van de molenaar toch wel anders, zeker op het platteland. Daar was de molenaar een eenvoudige pachter, die de molen tijdelijk in pacht kreeg van de eigenaar: het rijke klooster, de abdij, de graaf of de baron. Werken met de molen in weer en wind was een zwaar karwei, terwijl een groot deel van de opbrengst naar de moleneigenaar ging. De molenaar bewerkte vaak noodgedwongen nog een lapje grond of verdiende thuis bij met spinnen of weven. In de steden, waar tiental-

proken schep van het meel voor zich houden. Vaak gaf de grootte van de schep aanleiding tot discussies: de boer zal altijd wel de indruk gehad hebben dat de zakken meel die hij terug kreeg lichter wogen dan de zakken graan die hij naar de molen gebracht had.

De twijfelachtige reputatie van de molenaar werd hierdoor in de hand gewerkt en de molenaar werd in de volksmond voor dief uitgescholden. Werken met de molen om den brode was zowel in de stad als op het platteland ten allen tijde hard labeur. Men was im-

mers afhankelijk van de natuurelementen wind en water. Bij voldoende wind moest men doorwerken, zelfs 's nachts of op zondag, om de windstille dagen te compenseren. En ook een watermolen kan maar draaien als er voldoende water opgestuwd is, wat in droogteperiodes niet vanzelfsprekend is. Nachtwerk of malen op een (te) hoge windkracht hoorden erbij, maar schiepen ook grote risico's. Een kleine onoplettend-

heid onder hoge werkdruk kon fataal zijn en zelfs de meest ervaren molenaar overkwam al eens een ongeval.

Gelukkig was er meestal ook de molenaarsvrouw, die even behendig met de molen*machine* kon werken als haar man. Dat was ook

nodig, als de molenaar gaan *ketsen* was (d.i. het ophalen van graan en het terugbrengen van het maalgoed), als hij door ziekte of ongeval arbeidsongeschikt was of... als de alcohol hem gevloerd had. Veel molenaarsweduwen slaagden er perfect in om het molenbedrijf na de dood van de molenaar voort te zetten, al dan niet geholpen door knechten of zonen.

Vandaag worden de overgebleven molens in werking gebracht door vrijwillige molenaars. Regelmatig worden speciale cursussen georganiseerd om vrijwilligers tot ambachtelijke molenaars op te leiden. Molens zijn immers machines met vele houten onderdelen en die moeten blijven draaien om ze in goede conditie te (be)houden.



Een machine die stil staat, vervalt, want *rust roest*. Een molen die niet draait of maalt, takelt af, met in het beste geval een dure restauratie tot gevolg. Wanneer de molen echter regelmatig werkt, krijgen houtworm en zwamvorming minder kans, wordt houtvervorming tegengegaan en richten vocht, droogte en temperatuurschommelingen minder schade aan. Tijdens het malen stelt de wakkere molenaar snel de kleinste mankementen of defecten vast, zodat snel kan ingegrepen worden. Draaien en malen is dus de boodschap.

Daarom moedigt het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen moleneigenaars en molenaars aan met een *molendraaipremie*. Het principe is eenvoudig: op de hoofdas van de wind-, water- of rosmolen wordt een verzegelde teller geplaatst. Eens per jaar wordt de tellerstand gecontroleerd door de medewerkers van MOLA (= *Provinciaal Molencentrum*). Op basis van het aantal geregistreerde

omwentelingen, krijgt de onbezoldigde vrijwillige molenaar of eigenaar een premie die tot € 1250 kan oplopen. Deze kan hij besteden aan kleine herstellingen of onderhoudswerken. Om de molendraaipremie te verkrijgen, moet de molen minstens drie dagen per jaar zijn deuren



openen voor het publiek. In de praktijk zijn dit de *Vlaamse en de Oost-Vlaamse Molendag* en de *Open Monumentendag*. Een belangrijke doelstelling van de molenzorg is immers het publiek kennis te laten maken met de oude molentechniek en bewust te maken van het belang van ons molenpatrimonium.



Interesse of graag het gedetailleerde reglement?

MOLA - HET PROVINCIAAL MOLENCENTRUM

Kasteel Puyenbrug · Puyenbrug 9, 9185 Wachtebeke

09 / 342 42 40 · mola@oost-vlaanderen.be · www.oost-vlaanderen.be

Spreekwoorden over windmolens



In al zijn enthousiasme heeft Don Quichotte deze zeven typische spreekwoorden door elkaar gehaald. Kan jij de juiste spreekwoorden terug aan elkaar knopen?

1. Een slag...

Niet goed wijs zijn

2. Wie eerst komt,...

Degenen die het eerste aankomen hebben voorrang.

3. Dat ligt me als een molensteen...

Dat ligt mij zeer zwaar.

4. Gods molens maalt langzaam, ...

De (goddelijke) gerechtigheid doet zich tenslotte toch gelden.

5. "‘t Is een schone dag", zei de mulder, ...

Ieder preekt voor zijn eigen kapel.

6. Hij werkt als ...

Hij werkt zeer hard.

7. Niet alle mulders ...

Niet iedereen over dezelfde kam scheren.



a ... eerst maalt



b ... en 't waaide



c ... zijn dieven



d ... van de molen hebben



e ... maar zeker



f ... op het hart



g ... een molenpaard





Sinds de middeleeuwen is Sint-Victor de beschermheilige bij uitstek van vele molenaars. Op heel wat plaatsen is het molenaarsgilde, de middeleeuwse beroepsvereniging van de molenaars, naar Victor genoemd, terwijl 21 juli, zijn naamdag, een feestdag was voor menig molenaar.



Molenheiligen of heiligen die afgebeeld worden met een molensteen als attribuut zijn talrijk. Meestal gaat het om martelaren uit het Laat-Romeinse Rijk die omwille van hun christelijk geloof gestraft of gedood werden. Ze werden met een molensteen om de hals in een rivier geworpen. Soms kwam de veroordeelde volgens de legenden op miraculeuze wijze toch nog levend bovendrijven, wat zijn of haar heiligenstatuut alleen maar kon versterken. Anders verliep het voor de *Heilige Victor van Marseille*.

Victor was officier bij het Romeinse leger in Marseille op het einde van de 3^{de} eeuw. Hij bekeerde zich tot het christendom en weigerde nog langer het goddelijk statuut van de Romeinse keizer te erkennen of voor de Romeinse goden te offeren. Hij werd gevangengenomen en gruwelijk gemarteld, maar zelfs in die omstandigheden bleef hij zijn geloof verkondigen en wist hij zijn bewakers *Alexander, Felicianus*

en *Longinus* te bekeren. Victor werd veroordeeld tot de dood tussen de molenstenen van een rosmolen. Maar, in plaats van het lichaam van de arme Victor te verbrijzelen, braken de zware molenstenen zelf in stukken en overleefde de martelaar zijn doodstraf. Victor werd door de Romeinen dan maar onthoofd, maar zijn status als patroonheilige van de molenaars had hij definitief verworven.

De christenen begroeven Victors lichaam in een grot en waren daar getuige van meerdere wonderen. Zijn relikwieën werden later overgebracht naar de *Abbaye de Saint-Victor* in Marseille, maar vandaag worden ze bewaard in de *Eglise Saint-Nicolas-du-Chardonnet* in het Parijse Quartier Saint Victor. Victor wordt meestal afgebeeld als een Romeinse soldaat met een molensteen of met een miniatuur staakmolentje in de hand, ook al bestonden windmolens nog helemaal niet in Victors tijd.



Sint-Victor van Marseille patroon van de molenaars



Weetje

Weet je waarom een molenaar met zijn handen door het meel graait terwijl hij maalt?

Omdat hij denkt dat hij de vergulde duim van Sint-Victor zal terugvinden! Volgens de legende verloor Victor bij de martelingen zijn duim, die in goud veranderde. De molenaar hoopt nog steeds dit relikwie terug te vinden.

Wat zegt de molen?

Vroeger hadden de mensen nog geen telefoon, radio of televisie. Soms moesten de molenaars snel een bericht doorgeven. Dat deden ze met de wieken van een molen. De molenaars zetten de wieken in een speciale stand. Daarover waren afspraken gemaakt. Elke gebeurtenis had een eigen stand van de wieken.



Vreugdestand

Als de molenaar blij is, wil hij dit aan iedereen laten zien. Bvb. als er een baby is geboren. De molenaar zet de wieken op een speciale manier. Dit wordt *vreugdestand* of *komende stand* genoemd. Wanneer de molen *in de vreugd* staat, staat de onderste wiek niet helemaal in het midden, maar iets naar links.

Rouwstand

Wanneer de molenaar de molen *in de rouw* of *op huiszelen* zet, weet iedereen dat er iemand uit de familie of kennissenkring van de molenaar is overleden. Bij deze stand staat de onderste wiek niet helemaal in het midden, maar iets naar rechts.

Korte ruststand

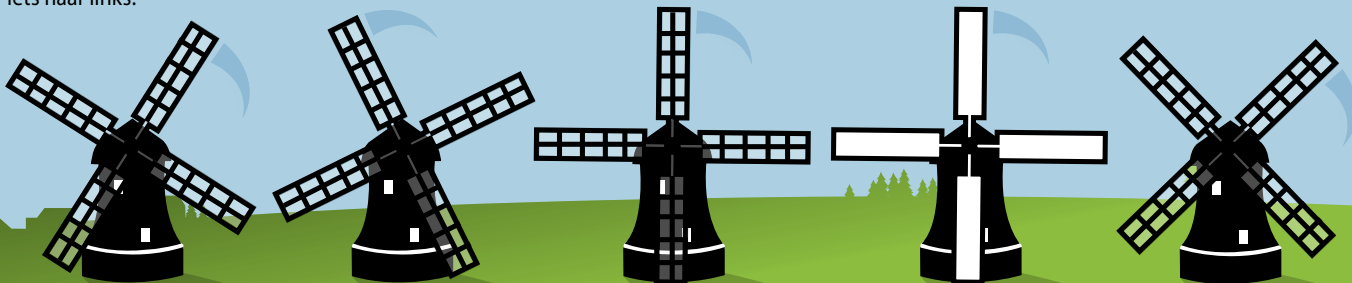
Soms kan de molenaar een dag of kortere periode niet malen. Dan zet hij de molen in de korte ruststand. De wieken staan dan helemaal recht, in zogenaamd Latijns kruis en zijn niet opgezeild. Je ziet één wiek loodrecht in het midden. *Als de molen staat in 't kruis, is de maelder aan het billen of niet thuis.*

In wacht

Staat de molen in Latijns kruis, maar opgezeild, dan laat de molenaar weten dat hij op graan wacht om te kunnen malen. *"Wie eerst komt, eerst maalt"* is dan de boodschap.

Lange ruststand

Als de molenaar een paar weken niet werkt, heeft hij lange rust, bijvoorbeeld als hij op vakantie is. De molenaar wil dit dan aan de mensen laten zien door de molen in *"lange ruststand"* te zetten. De wieken staan dan in zogenaamd sint-andrieskruis. De wieken lijken nu net op een x.





Feeststand

Deze stand zie je vooral in het noorden van Nederland. Bij bijzondere feesten wordt de molen uitbundig versierd, bvb. bij een bruiloft. Dit doet de molenaar door de wiken te behangen met vlaggetjes en symbolische figuren.



Weetje

Draairichting van een molen

Als men voor de wiken staat en er naar kijkt, draait de molen tegen wijzerzin van een uurwerk. De molen draait links, wordt gezegd. In Vlaanderen hebben er geen andere bestaan. In andere landen waren er wel soms afwijkingen. Er zijn echter heel wat discussies waarom een molen beter links draait dan rechts, maar een sluitende wetenschappelijke uitleg is er niet voor. Maar de molenaar heeft beslist een "eigen" verklaring klaar. Vraag ernaar!



MOLINOLOGEN molenskundigen, mensen die alles wat verband houdt met de molen bestuderen.

STAAKMOLEN houten windmolen waarvan het ganse molenkot op een verticale staak of standaard hangt en ronddraait. Dit is het oudste, verkruijbare windmolentype.

ROSMOLEN molen die aangedreven wordt door de spierkracht van een of meerdere dieren, meestal paarden, ezels of ossen.

BOVENKRUIER windmolen, meestal van baksteen, met een kap die verkruijbaar is (naar de wind gezet kan worden).

BERGMOLEN bovenkruier die op een natuurlijke of kunstmatige grondverhoging gebouwd is.

GRONDZEILER een bovenkruier die op de begane grond gebouwd is, dus niet op een bergje.

FOKWIEKEN voorbeeld van een 'wiekverbeteringssysteem', ontworpen om windmolens een hoger rendement te geven en hun concurrentiepositie ten opzichte van de maalderijen te versterken. Fokwieken zijn ontworpen door Fauël in 1946.

PATERNOSTERRING ring met 40 tot 50 olmenhouten rollen, waarop de molenkap van een bovenkruier ronddraait.

GEVLUCHT wienkruis van een windmolen, de 4 wieken van een molen samen.

DE VANG rem v.d. molen. Met een vang stopt men het gevlucht.

KRUIJLIER wordt op windmolens gebruikt om het gevlucht op de wind te kruien. Doordat bij een kruijler de overbrenging via tandwielen kleiner wordt, gaat het kruien lichter.

STEENKOPPEL om te malen zijn er steeds 2 maalstenen nodig die op elkaar liggen. Men spreekt dus van een koppel stenen.

Molentermen

Molenfietsroutes



In het kader van het project 'Malende Molens' werden een aantal molenroutes uitgewerkt. Alain Goublomme van vzw Levende Oost-Vlaamse Molens nam deze taak op zich en ontwikkelde vier gloednieuwe fietstochten waarbij de drie molens uit dit project centraal staan.

Er zijn twee routes in het Meetjesland, één heeft de 'Pietendriesmolen' in Knesselare als centraal punt, de andere route brengt je in de omgeving van Ertvelde waar de 'Stenen Molen' hoog boven alles en iedereen uitstijgt.

De *Schelderomolen* in Schelderode heeft vele burens, daarom is gekozen om in Merelbeke twee routes uit te werken. Vanuit de *Schelderomolen*

kan je ofwel in noordelijke ofwel in zuidelijke richting trekken om de vele prachtige molens, met bijbehorende idyllische stukken natuur, te ontdekken.



MEER INFORMATIE OVER DEZE FIETSRUTES

Neem dan eens een kijkje op de website van vzw Levende Oost-Vlaamse Molens, namelijk www.vlaamsemolens.com of contacteer Alain Goublomme via het nummer 055 45 57 73. De routes zijn ook te koop in verschillende toeristische diensten of in het Provinciaal Molencentrum tegen € 2,50 /stuk.



Molens komen steeds meer in de belangstelling en krijgen ook steeds meer volk over de vloer. Deze bezoekers verdienen de gepaste ontvangst en de juiste informatie. Het is niet evident voor de molenaars om iedereen op een geschikt moment te ontvangen en rond te leiden in de molen. Denk je van jezelf dat jij deze taak misschien kan overnemen? Dan is deelname aan de vrijwilligerspool

van molenaars misschien wel iets voor jou?

Wij zijn op zoek naar een aantal enthousiaste personen die groepen (jong en oud) willen opvangen en een rondleiding geven in één van de molens. Vooraleer je aan de slag kunt, wordt eerst nog een opleidingsmoment voorzien waarop alle noodzakelijke informatie wordt meegegeven.

DEZE UITGAVE IS EEN INITIATIEF VAN:

het Plattelandscentrum Meetjesland vzw in het kader van het PDPO II-project 'Malende Molens, operationaliseren en uitbouw toeristisch potentieel'. Het project werd mogelijk met de financiële steun van de Europese Unie, de Vlaamse gemeenschap en de Provincie Oost-Vlaanderen - landbouw en platteland. Het project werd gerealiseerd met de medewerking van SERR/RESOC Gent en rondom Gent, RESOC Meetjesland, Leiestreek en Schelde, Levende Oost-Vlaamse Molens vzw, Gemeentebestuur Merelbeke, Schelderomolen Merelbeke, Gemeentebestuur Knesselare, Pietendriesmolen Knesselare, Stenen Molen te Ertvelde, Erfgoedcel Meetjesland en Provinciaal Molencentrum MOLA. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd worden door middel van druk, fotokopie, scan of welke wijze dan ook, tenzij voorafgaandelijk door de auteur schriftelijk toestemming verleend werd.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER EN ALGEMENE PROJECTCOÖRDINATIE

Het Plattelandscentrum Meetjesland vzw
MEDEAUTEURS

Els Otte (Provinciaal Molencentrum MOLA), Alain Goublomme (Levende Oost-Vlaamse Molens vzw) en de molenaars van de betrokken molens

CONCEPT, GRAFISCHE VORMGEVING www.ontwerptim.be

FOTOGRAFIE Mola, Eddy de Saedeleer

DRUK COÖRDINATIE Perka NV, Maldegem

Om de mogelijks volgende editie te verbeteren doen we graag een beroep op uw kritische zin. Ontbreekt er iets of is er een fout geslopen in de brochure?

Laat het ons dan weten via info@plattelandscentrum.be



IS DIT IETS VOOR JOU?

Geef dan een seintje aan het Plattelandscentrum Meetjesland, zij helpen je verder op weg.

PLATTELANDSCENTRUM MEETJESLAND

Leemweg 24, 9980 Sint-Laureins

Tel. 09/379 78 37 · Fax. 09/379 74 78 · info@plattelandscentrum.be



DE WITTE WACHTER
Molenstraat · Schelderode



STENEN MOLEN
Stenen Molenstraat · Ertvelde



PIETENDRIESMOLEN
Pietendries · Knesselare



Europees landbouwfonds voor
plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

